

ТЕНДЕНЦІЇ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ КРАЇН ЄВРОПИ

Н.Ю.ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту,

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

E-mail: natachered@gmail.com

Анотація. У статті робиться спроба проаналізувати тенденції та суперечності в професійній підготовці та діяльності вчителів профільних класів країн Європи; охарактеризувати головні тенденції розвитку педагогічної освіти; визначити проблеми внутрішнього і зовнішнього характеру; проаналізувати стандарти професійної підготовки вчителів профільних класів; визначити основні компетентності, якими вчитель профільної школи повинен оволодіти в процесі неперервної професійної освіти.

Ключові слова: тенденції розвитку педагогічної освіти, суперечності професійної діяльності, вчителі профільної школи, країни Європи.

Актуальність (Introduction). Інтеграція України до європейського та світового освітнього простору, особливості якої пов'язано з природою глобальних процесів, а також зі специфічними умовами розвитку суспільно-економічного, політичного та культурно-освітнього життя нашої країни, зумовлює потребу розв'язання низки складних проблем. До них належить передусім підвищення якості освіти; налагодження моніторингу ефективності діяльності освітньої системи на національному рівні; децентралізація управління освітою шляхом розширення державно-громадського партнерства в соціальній сфері; структурна перебудова освітньої системи відповідно до потреб забезпечення безперервного характеру освіти; формування готовності вчителів та навчальних закладів до інноваційної діяльності; розвиток ринку освітніх послуг; розширення міжнародного співробітництва; моніторинг та використання кращого зарубіжного досвіду у сфері освіти тощо.

Динамічні процеси суспільно-економічного життя загалом та зміни в системі загальної середньої освіти зокрема виявили суперечливі тенденції в ставленні до професійної підготовки вчителів профільної школи. З одного боку, важливою стає більш глибока професіоналізація діяльності вчителів профільної школи, з іншого – спостерігається міжгалузева інтеграція знань, підвищується значущість інтегрованих умінь для здійснення професійної педагогічної діяльності. Ці загальні тенденції зумовлюють нові вимоги до працівника освіти, оскільки саме на нього значною мірою покладено завдання підготовки випускників середніх загальноосвітніх навчальних закладів до інтеграції у світовий ринок; формування цілісної картини світу; освоєння способів пізнавальної та комунікативної діяльності; уміння одержувати інформацію з різних джерел, аналізувати та застосовувати її.

Мета (Purpose). Аналіз професійної підготовки вчителів профільної школи в країнах Європи.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Сучасний педагогічний процес вимагає принципової зміни ролі вчителя профільної школи, його взаємовідносин з учнями, його перетворення в організатора пізнавальної діяльності учнів, а учнів – в активних суб'єктів пізнання і перетворення. Реалізація завдань підготовки вчителя профільної школи залежить від стану педагогічної освіти, що потребує об'єктивного аналізу накопиченого світового й вітчизняного досвіду базової та післядипломної педагогічної освіти – найважливішого джерела визначення стратегії сучасної професійно-педагогічної підготовки вчителів профільної школи.

Із теоретичним обґрунтуванням сучасних підходів до професійної підготовки вчителя виступили відомі вчені, зокрема з таких аспектів, як-то: наукові дослідження в освіті (І. Айзнер, А. Вайз, Л. Коен, Р. Лампард, Л. Манйон, К. Поул та ін.), роль учителя в процесі реформування освіти (Дж. Бренсфорд, М. Векслер, К. Гаар, Д. Гампфрі, Л. Дарлінг-Геммонд,

Е.Фейстрітцер та ін.), програма підготовки педагога (Дж. Гудлед, К. Дей, М. Водлінгер, Дж. Вілсон, Л. Мітчел, Дж. Сакс, Л. Шульман та ін.), розвиток змісту навчальних програм (Б. Крімерс, К. Ландман, Е. Міранда, Р. Овенс та ін.), забезпечення якості професійної підготовки вчителів (С. Белл, Л. Дарлінг-Геммонд, М. Дісс, І. Кел, А. Колтон, Р. Лав, Г. Спаркс-Лангер, Р.Спейді, Т. Сергіованні та ін.); співпраця між школами та педагогічними факультетами (Л.Дарлінг-Геммонд, К. Зейчнер, М. Кочран-Сміт, Дж. Фезерстоун та ін.), співпраця «університет-школа» (Д. Армстронг, М. Брейн, С. Вілсон, Л. Дарлінг-Геммонд, Л. Кубан, Т. Севедж та ін.), знання, вміння та навички педагога (Х. Беаре, Ф. Бухбергер, Дж. Гутек, Б. Колдвел, Р.Міллікан, Р. Содер, Дж. Ферріні-Манді, Р. Флоден, С. Хегарті, Дж. Шеклок та ін.), педагогічна практика (М. Вік, Дж. Гатрі, Л. Дарлінг-Геммонд, К. Зейчнер, Г. Кліффорд, М. Кочран-Сміт, Д. Лабарі та ін.).

Інтеграція України у світовий освітній простір, необхідність вивчення й упровадження світового досвіду в галузі професійної підготовки вчителів визначили проблему нашого дослідження, яка полягає у вивченні та аналізі зарубіжного досвіду підготовки вчителів, зокрема тенденцій і суперечностей у підготовці вчителя профільної школи. Україна є учасниками Болонського процесу, метою якого є створення європейського наукового та освітнього простору задля підвищення спроможності випускників вищих навчальних закладів до працевлаштування, поліпшення мобільності громадян на європейському ринку праці, підняття конкурентоспроможності європейської вищої школи.

Якість вищої освіти в контексті Болонського процесу є основою створення Європейського простору вищої освіти. Країни, які входять до цього простору, підтримують подальший розвиток гарантій якості на рівні навчальних закладів, національному та європейському рівнях. Тому важливим джерелом для визначення стратегічних напрямів розвитку вищої педагогічної освіти в Україні є вивчення та аналіз досвіду підготовки вчителів профільних класів в країнах Європи. Саме тому для українських педагогів становить інтерес досвід інших розвинутих країн у напрямі підготовки педагогічних кадрів.

Аналіз проблеми та напряму дослідження. Нові підходи потребують значних стратегічних та процедурних реформ як системи державної вищої освіти, так і державної загальноосвітньої системи, результатом чого стане модернізація довгострокових стратегій та методик, що не відповідають потребам сьогодення. Ці реформи потребуватимуть тісної співпраці керівників вищої освіти, губернаторів та комісарів управління державними школами для подолання політичних бар'єрів і підтримки нової ідеї професійної підготовки вчителя профільної школи.

Протягом останніх років особливості підготовки вчителів профільних класів є предметом інтенсивних дискусій серед європейських учених, зокрема в таких аспектах: теоретичні основи безперервної освіти (А. Etzioni, J. I. Goodlad, R. Soder, K. A. Sirotnik та ін.) [7, с.646-649; 11, с.35-86]; безперервна та післядипломна педагогічна освіта вчителів (G. Shacklock та ін.) [10, с.177-189]; форми професійного розвитку вчителів (М. Eraut та ін.) [6]; компетентність вчителя (W.J. Rawls, L.O. Fatunsin, E. Miranda, R. Landmann та ін.) [8, с.230-235].

На початок нового століття визначились головні тенденції розвитку педагогічної освіти: орієнтація на вищу освіту як головна умова оволодіння професією вчителя; ускладнення й посилення психолого-педагогічної підготовки; різноманіття спеціалізованих напрямів у програмах навчання; вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів; одночасна підготовка в різних навчальних закладах.

Реформування системи підготовки вчительських кадрів є пріоритетним напрямом у теорії й практиці освіти країн Болонського процесу. Слід зазначити, що спільним в процесі реформування систем вищої освіти України та країн Європейського простору на законодавчому рівні є забезпечення її якості на основі компетентнісного підходу [3].

Вплив глобальних процесів є багатомірним та має значущу соціальну, економічну та політичну імплікацію. Масоване розповсюдження освіти та західноорієнтованих норм навчання на всіх рівнях є великою частиною процесу глобалізації. Глобалізація стала основним предметом вивчення, особливо в галузі компаративної педагогіки, яка застосовує історіографічні та соціально-наукові теорії й методи до розв'язання міжнародних проблем освіти.

У процесі й теорії глобалізації школа відіграє важливу роль основної формальної агенції передачі знань. Розповсюдження освіти як складник процесу глобалізації, вважають вне-

ском до процесу демократизації світу. Школи готують дітей до участі в економіці й політиці, надаючи їм знання, щоб приймати зважені рішення; мотивацію, щоб робити адекватні внески в добробут суспільства; усвідомлення наслідків своєї поведінки [3].

Останнім часом національні системи вищої освіти натрапляють на низку проблем як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, до яких належать [2; 3; 4; 5]: невідповідність рівня та якості підготовки швидко змінним вимогам ринку праці; підвищення міжнародної мобільності студентів; підвищення міжнародної привабливості національних освітніх систем; підвищення ефективності витрат на вищу освіту в умовах браку коштів на її фінансування.

Важливе місце в контексті професійно-орієнтованих реформ посіло запровадження стандартів професійної освіти, діяльності та розвитку. Їхніми основними функціями є: відбір кандидатів до вступу в заклади педагогічної освіти; оцінювання навчальних досягнень студентів педагогічних навчальних закладів; оцінювання якості та акредитація програм педагогічної освіти; сертифікація вчителів-початківців, що засвідчує завершення випробувального періоду професійної діяльності та уможливорює повноцінний вступ до неї; визначення критеріїв звітності вчителя за постійно виконувани професійні обов'язки; періодичне ліцензування та винагородження вчителів на різних етапах їхнього кар'єрного зростання; визнання та акредитація статусу «досконалого вчителя», що здійснюється на добровільній або на обов'язковій основі; оцінювання діяльності вчителів, що прагнуть до підвищення професійного статусу; відбір та періодичне оцінювання діяльності кадрів шкільної адміністрації; орієнтування на прямі та оцінювання якості професійного розвитку вчителів; зосередження уваги освітньої системи на проблемах якості викладання, на питаннях акредитації програм педагогічної освіти та професійного розвитку вчителів, на критеріях винагородження вчителів та їхнього кар'єрного зростання; інформування широкої громадськості про якість діяльності освітньої системи, школи та вчителя [1, с. 24]. Процеси упровадження стандартів у професійно-освітній сфері знаходяться на етапі становлення, не завершені в жодній з розвинених англomовних країн, тому оцінювання їхнього впливу на ефективність діяльності освітньої системи є досить суперечливим, залежить від ідеологічних позицій освітніх експертів.

З позиції тенденції глобалізації професійної підготовки вчителів проблема мультикультурної освіти виглядає надзвичайно актуальною. Дослідження «Проблеми та можливості мультикультурної освіти, практичний аспект» (Problems and Possibilities of Multicultural Education in Practice) Б. Нго засвідчує, що шкільна мультикультурна практика постійно суперечлива, загострює проблеми та робить учителів противниками мультикультурної освіти [9, с. 473-495]. Автор дослідження зазначає, що потрібно відходити від практики конфліктів та напруги, які неодмінно з'являються унаслідок культурних відмінностей, та глибоко переконаний, що педагогічна освіта повинна запропонувати шляхи і можливості мультикультурної освіти.

Питання вдосконалення школи і якості освіти стало важливою проблемою обговорення та досліджень західного світу. Освіта шукає шляхи і засоби визначення й оцінювання ефективності школи. Важливою тенденцією освіти є зростання значущості підвищення компетенції вчителів у створенні ефективних профільних шкіл. Ефективність профільної школи та її вдосконалення відбувається тоді, коли школа показує хороші результати на рівні учнів та на інших рівнях, як наприклад, висока мотивація вчителів.

Учителі – це партнери й рушійна сила процесу вдосконалення школи. Вони реалізують свої підходи до роботи, зважаючи на свої потреби, бажання та амбіції. Ці чинники збільшують вірогідність участі вчителів у процесі управління школою. Отже, професійна компетентність може сприяти залученню вчителів до шкільного менеджменту та надати персоналу можливості брати участь у процесі прийняття рішень та створенні чогось на зразок колективної власності. Учителі як професіонали (експерти) і власники, віддані справі вдосконалення та діють згідно з прийнятими рішеннями, або вимагають прийняття рішень у межах проекту вдосконалення школи [2; 3; 4; 5].

Важливою умовою якісного викладання є професійна компетентна діяльність учителя. Рівень професійної кваліфікації вчителя не є статичним, оскільки постійно змінюється через швидкі зміни середовища, викликані технічними, соціальними або інституційними вимогами, та через неперервний особистісний розвиток індивідуумів і виникнення нових професійних вимог. З цієї перспективи компетенція може розглядатися як точка відліку навчального й роз-

вивального континууму, який має декілька етапів: відбір та освіта; процес професійної освіти та підготовки; досягнення статусу демонстрації компетентності або власне демонстрація компетентності на роботі [2; 3].

Тенденції та суперечності в професійній діяльності вчителя профільної школи можна умовно поділити на глобальні, національні та регіональні. Невідворотна трансформація свідомості внаслідок глобалізації змінює зміст та форму освіти, й школа відіграє надзвичайно важливу роль у цьому процесі. Роль освіти в глобалізації стала центром уваги міжнародних фінансових установ, що сприяють розвитку освіти й ефективної підтримки вчителів. У цьому контексті виявляється інша тенденція – упровадження світових стандартів професійної освіти, діяльності та підвищення кваліфікації.

Процес глобалізації шкільної освіти, уніфікація світової педагогічної освіти й міждержавні програми професійної підготовки вчителя профільної школи безпосередньо впливають на розвиток системи професійної підготовки вчителів у світовому масштабі [2; 3; 4; 5]:

- проходить процес узгодження діяльності національних освітніх систем, який передбачає створення міжнародних досервісних програм професійної підготовки вчителів, посилення педагогічного компонента на рівні додипломної підготовки та організацію підвищення кваліфікації вчителів як дистанційно, так і шляхом міжнародного обміну;

- посилення вимог до професіоналізації діяльності вчителів середньої школи забезпечує опанування ними потрібного рівня знань і вмінь з предметної галузі на етапі додипломної підготовки та постійне вдосконалення знань та навичок на етапі професійної діяльності;

- розуміння того, що конкурентоспроможність нації залежить від ефективної діяльності її вчителів, змушує останніх стати учасниками безперервного процесу навчання.

Вплив глобалізації населення на освіту й професійну підготовку вчителя профільної школи вимагає від урядів європейських країн розв'язувати питання створення нації й культури з ресурсів та людей з усього світу.

Основним напрямом розвитку системи професійної підготовки вчителя профільної школи є якість підготовки вчителів. Вимоги, які ставить держава до вчителів профільної школи, – це висока кваліфікація, наявність, як мінімум, ступеня бакалавра з чотирирічного закладу освіти, отримання повної державної сертифікації та компетентність у своїй галузі.

Останнім часом у світі спостерігається стійка тенденція централізації освіти. Пріоритетним напрямом державної політики в галузі національної освіти є прийом на роботу, збереження та винагородження вчителів, які готують дітей до конкурентної боротьби в умовах глобальної економіки. На державному рівні приймаються рішення стосовно поновлення цінності диплома профільної школи шляхом урегулювання стандартів та підвищення якості вчителів.

На державному рівні чітко визначаються такі тенденції, пов'язані з професійною діяльністю вчителя профільної школи [2; 3; 4; 5]: акредитування всіх педагогічних навчальних закладів; створення добровільної національної системи оцінювання успішності для визначення рівня підготовки вчителів; створення програм резидентури вчителів – винятково підготовлених рекрутів у школи з високим контингентом неуспішних учнів з малозабезпечених сімей; розширення й додаткове фінансування програми менторингу; підтримка нових та інноваційних шляхів підвищення зарплати вчителям.

Держави ЄС володіють важелем контролю й стимуляції проведення жорстких реформ державних шкіл. Уряди надають істотне фінансування освітнім галузям та приймають програми реформування. Диверситивна природа Європейського Союзу створила тенденцію організації досервісної міжкультурної підготовки вчителя профільної школи та пріоритетний рекрутинг і збереження вчителів – представників меншин.

У зв'язку з міграційними тенденціями населення країн Європи в пошуку роботи державна сертифікація, сертифікаційний взаємозв'язок та акцепція вчительських свідоцтв стають надзвичайно актуальними.

Реформи в галузі педагогічної освіти зорієнтовано на модернізацію програм, у яких основне місце педагогічної підготовки має посідати педагогічна практика, що передбачає розвиток партнерської співпраці зі шкільними округами, у яких відповідальність за підготовку вчителів профільної школи поділяється між державними загальноосвітніми школами та закладами вищої освіти.

Незважаючи на стійку тенденцію централізації освіти, тенденція децентралізації освітньої галузі загалом і системи підготовки вчителів профільної школи зокрема все ще залишається однією з основних. Так, до компетенції влади відділів освіти належить: установлення стандартів професійно-освітньої галузі; розроблення планів модернізації неефективних шкіл; узгодження програм підготовки й перепідготовки вчителів; упровадження власної системи оцінювання вчителів та директорів шкіл; ініціативи підвищення статусу вчителів, їх нагородження й підтримка.

У процесі аналізу системи професійної підготовки вчителів профільної школи країн Європи було виявлено ряд суперечностей, що уповільнюють процеси модернізації педагогічної освіти [2; 3; 4; 5]:

- між стійкою тенденцією централізації освіти та тенденцією децентралізації освітньої галузі й системи професійної підготовки вчителів профільної школи;
- між спробами уніфікації програм та різноманітністю програм професійної підготовки вчителів профільної школи;
- між упровадженням урядами країн жорстких стандартів у професійно-освітній сфері та тим фактом, що освіта вчителя на базі коледжу або університету не є ні основою, ні обов'язковою вимогою до професійної підготовки вчителя;
- між підвищенням державою вимог до кваліфікації вчителів профільної школи та заниженням стандартів та вимог до професійної підготовки вчителів;
- між тенденцією до централізації середньої освіти та професійної підготовки вчителів профільної школи, що дозволяє одним країнам акцептувати вчительські свідоцтва професійної кваліфікації інших, та відсутністю уніфікованих вимог, що змушує департаменти освіти країн ЄС надавати консультації у кожному окремому випадку;
- між тим фактом, що в не існує чіткого консенсусу щодо питань про цінність і необхідність педагогічної підготовки вчителів та гострим дефіцитом ефективних та висококваліфікованих вчителів профільної школи й неспроможністю педагогічних навчальних закладів ЄС підготувати компетентних педагогів;
- між проведенням реформ, пов'язаних з підвищенням якості середньої освіти, та повільним процесом удосконалення профільних шкіл, які не можуть надати учням потрібних сучасних знань;
- між обов'язковим ліцензуванням учителів державних середніх шкіл, що допомагає впевнитись у відповідності принаймні мінімальному стандарту викладацької компетенції, та обмеженістю ринку праці вчителів, що змушує надавати школам дозвіл приймати на роботу «нетрадиційно» ліцензованих вчителів без відповідної педагогічної підготовки;
- між тенденцією глобалізації професійної підготовки вчителів, у ракурсі якої проблема мультикультурної освіти набуває статусу надзвичайно актуальної, та суперечливою шкільною мультикультурною практикою, яка загострює проблеми та робить вчителів противниками мультикультурної освіти.

Висновки і перспективи (Discussion). Більшість з проаналізованих нами досліджень наголошують на необхідності академічної освіти на додаток до професійної підготовки й підвищення кваліфікації з інструктивної ефективності вчителів. Також встановлено, що лише академічна кваліфікація має свої обмеження, наприклад, обговорення стандартів, якість і підготовка вчителя. Останнім часом прослідковується тенденція зростання ролі підвищення кваліфікації в здійсненні реформи освіти. Від учителів профільних класів європейське суспільство очікує ґрунтовних контентних знань свого предмету й адекватної підготовки достатньої, щоб зрозуміти дитину та допомогти їй здобути інтегровану загальну освіту, професійну підготовку та академічну орієнтацію. Аналіз системи професійної підготовки вчителів профільної школи в ЄС засвідчив, що генеральним вектором педагогічної освіти є рух від сурогатної, другорядної до тотальної вищої освіти, а вивчення цілей та змісту програм додипломної та післядипломної підготовки учителів підтверджує правильність курсу педагогічної освіти України на варіативність, багаторівневність, модульність та фундаменталізацію.

Перспективи подальших досліджень зумовлені тим, що досвід організації підготовки вчителів профільних класів в країнах Болонського процесу є цінним джерелом для вдумливого осмислення і вивчення його позитивних аспектів, що важливо в умовах формування єдиного світового освітнього простору.

Список використаних джерел

1. Сбруєва А. А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. XX – початок XXI ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.01 / Аліна Анатоліївна Сбруєва. – К., 2005. – 38 с.
2. Шандрук С.І. Модернізація підготовки педагогічних кадрів: світовий досвід / С.І. Шандрук // Наукові записки / Ред.кол. В.Ф.Черкасов, В.В.Радул, Н.С.Савченко та ін. – Випуск 155. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2017. – С.16-20.
3. Шандрук С. Тенденції професійної підготовки вчителів у США : [монографія] / Світлана Шандрук. – Кіровоград : Імекс ЛТД, 2012. – 496 с.
4. Шандрук С.І. Professional Preparation of Teachers in the USA and in Ukraine: Comparative Analysis / С. Шандрук // Наукові записки / Ред.кол. В.Ф.Черкасов, В.В.Радул, Н.С.Савченко та ін. – Випуск 149. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2016. – С.34-39.
5. Шандрук С.І. Contemporary Professional Preparation of Teachers in Ukraine / С. Шандрук // Наукові записки / Ред.кол. В.Ф.Черкасов, В.В.Радул, Н.С.Савченко та ін. – Випуск 150. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2016. – С.43-47.
6. Eraut M. Development Professional Knowledge and Competence / M. Eraut. – London: Falmer Press, 1994. – 164 p.
7. Etzioni A. The semi-professions and their organization: teacher, nurses, social workers / A. Etzioni // American Educational Research Journal Vol. 7, No. 4, 1970. – Pp. 646–649.
8. Miranda E. Instructional system / E. Miranda, R. Landmann // Roeper review, 2001. – Vol.23(4). – P. 230–235.
9. Ngo, B. Problems and Possibilities of Multicultural Education / B. Ngo // Practice Education and Urban Society, 2010. – Vol. 42(1). – P. 473-495.
10. Shacklock G. Teacher conduct of life / G. Shacklock // Asia-Pacific Journal of teacher education, Vol. 26 (3), 1998. – Pp. 177-189.
11. Soder R. The rhetoric of teacher professionalization/ R. Soder // In J. I. Goodlad, R. Soder, & K. A. Sirotnik (Eds.), The moral dimension of teaching. – San Francisco: Jossey-Bass, 1991. – Pp. 35-86.

References

1. Sbruyeva A. A. Tendentsiyi reformuvannya seredn'oyi osvity rozvynenykh anhlomovnykh krayin v konteksti hlobalizatsiyi (90-ti rr. KhKh – pochatok KhKhI st.) : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya dokt. ped. nauk : spets. 13.00.01 / Alina Anatoliyivna Sbruyeva. – K., 2005. – 38 s.
2. Shandruk S.I. Modernizatsiya pidhotovky pedahohichnykh kadriv: svitovyy dosvid / S.I. Shandruk // Naukovi zapysky / Red.kol. V.F.Cherkasov, V.V.Radul, N.S.Savchenko ta in. – Vypusk 155. – Seriya: Pedahohichni nauky. – Kirovohrad: RVV KDPU im.V.Vynnychenka, 2017. – S.16-20.
3. Shandruk S. Tendentsiyi profesiynoyi pidhotovky vchyteliv u SShA : [monohrafiya] / Svitlana Shandruk. – Kirovohrad : Imeks LTD, 2012. – 496 s.
4. Shandruk S.I. Professional Preparation of Teachers in the USA and in Ukraine: Comparative Analysis / S. Shandruk // Naukovi zapysky / Red.kol. V.F.Cherkasov, V.V.Radul, N.S.Savchenko ta in. – Vypusk 149. – Seriya: Pedahohichni nauky. – Kirovohrad: RVV KDPU im.V.Vynnychenka, 2016. – S.34-39.
5. Shandruk S.I. Contemporary Professional Preparation of Teachers in Ukraine / S. Shandruk // Naukovi zapysky / Red.kol. V.F.Cherkasov, V.V.Radul, N.S.Savchenko ta in. – Vypusk 150. – Seriya: Pedahohichni nauky. – Kirovohrad: RVV KDPU im.V.Vynnychenka, 2016. – S.43-47.
6. Eraut M. Development Professional Knowledge and Competence / M. Eraut. – London: Falmer Press, 1994. – 164 p.
7. Etzioni A. The semi-professions and their organization: teacher, nurses, social workers / A. Etzioni // American Educational Research Journal Vol. 7, No. 4, 1970. – Pp. 646–649.
8. Miranda E. Instructional system / E. Miranda, R. Landmann // Roeper review, 2001. – Vol.23(4). – P. 230–235.
9. Ngo, B. Problems and Possibilities of Multicultural Education / B. Ngo // Practice Education and Urban Society, 2010. – Vol. 42(1). – P. 473-495.

10. Shacklock G. Teacher conduct of life / G. Shacklock // Asia-Pacific Journal of teacher education, Vol. 26 (3), 1998. – Pp. 177-189.
11. Soder R. The rhetoric of teacher professionalization/ R. Soder // In J. I. Goodlad, R. Soder, & K. A. Sirotnik (Eds.), The moral dimension of teaching. – San Francisco: Jossey-Bass, 1991. – Pp. 35-86.

ТЕНДЕНЦИИ И ПРОТИВОРЕЧИЯ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧИТЕЛЯ ПРОФИЛЬНОЙ ШКОЛЫ СТРАН ЕВРОПЫ

Н.Ю.Чередниченко

Аннотация. В статье делается попытка проанализировать тенденции и противоречия в профессиональной подготовке и деятельности учителей профильных классов стран Европы; охарактеризовать основные тенденции развития педагогического образования; определить проблемы внутреннего и внешнего характера; проанализировать стандарты профессиональной подготовки учителей профильных классов; определить основные компетентности, которыми учитель профильной школы должен овладеть в процессе непрерывного профессионального образования.

Ключевые слова: тенденции развития педагогического образования, противоречия профессиональной деятельности, учителя профильной школы, страны Европы.

TRENDS AND CONTRADICTIONS IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF THE TEACHER OF THE PROFILE SCHOOL OF COUNTRIES OF EUROPE

N.Yu. Cherednichenko

Abstract. In the article an attempt is made to analyze tendencies and contradictions in the professional training and activities of teachers of specialized classes in Europe; describe the main trends in the development of teacher education; identify internal and external problems; to analyze the standards of vocational training of teachers of specialized classes; determine the basic competencies that the teacher of the profile school must master in the process of continuous professional education.

Keywords: tendencies in the development of pedagogical education, the contradictions of professional activity, teachers of the profile school, the countries of Europe.

УДК 378

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США

А. П. ЧИЧУК, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
E-mail: Toniabida@ukr.net

Анотація. З'ясовано особливості професійної підготовки учителів початкової школи у США. Розкрито види кредитних одиниць: трансферний кредит, дуальний кредит, спрямований кредит, які розрізняють в американській освітній системі. Кредитні одиниці, їх запровадження до навчального процесу сприяє взаємодії міжнародних систем вищої освіти, а також підвищенню якості підготовки фахівців. Розглянуто особливості використання кредитних одиниць у ВНЗ. Розглянуто динаміку розвитку педагогічної освіти у США у другій половині XX та на початку XXI століття. Аналіз наукових джерел свідчить, що вчителів початкової школи у США готують в університетах, 4-річних та 2-річних коледжах; в американських університетах упродовж перших трьох семестрів здійснюється загальноосвітня підготовка громадянина. В останні два роки студенти вивчають спеціальні дисципліни. Навчальні плани університетів включають обов'язкові предмети та предмети за вибором; до навчального процесу запроваджено систему залікових одиниць; до університетів, викладачів, учителів, студентів, абітурієнтів визначено конкретні вимоги.